



ที่ ปน ๐๐๒๓.๓/ว ๐๙๕๓๐

ศาลากลางจังหวัดปัตตานี
ถนนเดชา ปน ๙๔๐๐๐

๒๕ กันยายน ๒๕๖๙

เรื่อง การเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยง
จากสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี และนายกเทศมนตรีเมือง ทุกแห่ง

อ้างถึง หนังสือจังหวัดปัตตานี ด่วนที่สุด ที่ ปน ๐๐๒๓.๓/ว ๗๔๑๒ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท ๐๘๒๓.๒/ว ๕๐๖๘

ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๙

จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ จังหวัดปัตตานีได้แจ้งว่ากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดให้มีการประเมิน
ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี ๒๕๖๙ (Local Performance Assessment: LPA)
ตัวชี้วัดที่ ๖๗ “การเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการ
ความเสี่ยงจากสาธารณภัย” เป็นตัวชี้วัดนาร่องซึ่งไม่มีการคิดค่าคะแนนแต่อย่างใด และได้ถ่ายทอดองค์ความรู้
ในหัวข้อเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย “การสร้าง
การตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย” ผ่านมหกรรม
จัดการความรู้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (KM Festival 2026) ประจำเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๙
ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๙ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๔.๐๐ น. ทาง Facebook Live เพจ ท้องถิ่นไทย นั้น

จังหวัดปัตตานีได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่า เพื่อให้การขับเคลื่อน
การเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยง
จากสาธารณภัย ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม จึงขอให้องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จะกำหนดให้ตัวชี้วัดการเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นตัวชี้วัดการประเมินประสิทธิภาพ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คิดค่าคะแนนต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย และสามารถ
ดาวน์โหลดได้ทางเว็บไซต์สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี www.pattanilocal.go.th หัวข้อ “หนังสือราชการ”

จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการ สำหรับอำเภอให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ดำเนินการด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยตรี

(จรัสย์ ศิริวัลลภ)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี

สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

โทร. ๐-๗๓๓๓-๖๐๔๔ ต่อ ๑๐๕

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ Saraban_ptn@dla.go.th

☐ ผ.บ.ท.
☐ ผ.บ.น.ก.
☒ ผ.บ.ส.
☐ ผ.บ.ก.ม.
☐ ผ.บ.ก.ง.
☐ ผ.บ.บ.ป.



ตจ. ปิดตาปี
763
วันที่ - ๕ ก.ย. ๒๕๖๕
เวลา 14:35

ที่ มท ๐๘๒๓.๒/ว ๕๐๖๘

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา กทม. ๑๐๓๐๐

๓ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง การเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

- อ้างถึง ๑. หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๗/ว ๑๖๐๐ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๕
๒. หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๒๓.๒/ว ๕๒๕๐ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕
- สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดให้มีการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี ๒๕๖๕ (Local Performance Assessment: LPA) ตัวชี้วัดที่ ๖๗ “การเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย” เป็นตัวชี้วัดนำร่องซึ่งไม่มีการคิดค่าคะแนนแต่อย่างใด และได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ในหัวข้อเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย “การสร้างการตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย” ผ่านมหกรรมจัดการความรู้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (KM Festival 2026) ประจำปีเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕ ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. ทาง Facebook Live เพจ ท้องถิ่นไทย นั้น

เพื่อให้การขับเคลื่อนการเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม จึงขอความอนุเคราะห์แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จะกำหนดให้ตัวชี้วัดการเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นตัวชี้วัดการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คิดค่าคะแนนต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญประสงค์ นวลสายย์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยท้องถิ่น
กลุ่มงานส่งเสริมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๕๒๑๒
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@dla.go.th
ผู้ประสานงาน นายกฤติภณ สิทธิเสรี ๐๘๐ ๘๗๑ ๙๕๕๖

แนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินการกิจดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management: CBDRM) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. หน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสาธารณภัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นตน และมีผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่จะต้องทราบถึงบทบาทหน้าที่และข้อกฎหมายเพื่อสามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยราบรื่น ช่วยเหลือประชาชนให้มีความปลอดภัย ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีภารกิจที่จะต้องบริหารการงบประมาณ บูรณาการการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสามารถขยายผลการขับเคลื่อนภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปสู่ชุมชน/หมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งนี้ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินการงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและกำหนดทิศทางการผลักดันกิจกรรมและโครงการให้ครอบคลุมทุกมิติของการบริหารจัดการสาธารณภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมุ่งเน้นทุกภาคส่วนในพื้นที่ให้มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมป้องกันสาธารณภัย เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ลดโอกาสของความรุนแรงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นและขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ไปสู่การ “รู้รับ ปรับตัว พ้นเร็วทั่ว อย่างยั่งยืน” หรือ Resilience

๒. แนวคิดของหลักการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management: CBDRM)

เป็นหลักการในการจัดการภัยพิบัติที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ลดความเสี่ยงภัยของชุมชน และเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชน เพื่อให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่เสี่ยงภัย มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสาธารณภัยในเบื้องต้น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนสามารถจัดการรับมือกับภัยพิบัติได้โดยตนเอง ก่อนที่หน่วยงานภายนอกเข้าให้ความช่วยเหลือ อันเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓. นิยามของการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน

หมายถึง การให้ชุมชน/หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการป้องกัน แก้ไข บรรเทา ฟื้นฟูจากภัยพิบัติ โดยชุมชน/หมู่บ้านมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ กำหนดแนวทางแก้ปัญหาและบริหารจัดการภัย โดยใช้ทรัพยากรและบุคลากรในชุมชน/หมู่บ้าน โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ลดความเสี่ยงภัยของชุมชน/หมู่บ้าน และเพิ่มขีดความสามารถ ให้คนในชุมชน/หมู่บ้าน โดยจัดระบบองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่แล้วในชุมชน/หมู่บ้าน และเพิ่มทักษะโดยการฝึกปฏิบัติให้แก่คนในชุมชน สามารถจัดการรับมือกับภัยพิบัติ ได้ด้วยตนเอง โดยใช้พลังประชาชนในชุมชนให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ

ร่วมวางแผน ทั้งในด้านการแจ้งเตือนภัย การอพยพประชาชนอย่างเป็นระบบ และการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง และสร้างเครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน เพื่อนำไปสู่การเป็นชุมชนปลอดภัยที่ยั่งยืนต่อไป

๔. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน

๔.๑ ส่งเสริมและมีส่วนร่วมกับประชาชนในชุมชนในการเตรียมความพร้อม ป้องกัน และลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยชุมชน/หมู่บ้าน

๔.๒ สนับสนุนงบประมาณด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน เช่น การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดให้มีการสร้างเสริมความรู้ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชนประจำปี การจัดฝึกและทบทวนความรู้ด้านสาธารณภัยในสถานศึกษาหรือโรงเรียนผู้สูงอายุ ฯลฯ

๔.๓ ส่งเสริมการจัดการศึกษา หลักสูตร ชุมชน โครงการ หรือกิจกรรม ในการสร้างความตระหนักรู้ให้เด็กและเยาวชนในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในสถานศึกษาหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๔ ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน โดยนำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๕ พิจารณานำกิจกรรม/โครงการ/โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อการลดเสี่ยงจากสาธารณภัยในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นและจัดทำเป็นข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณ

๔.๖ ฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน/หมู่บ้าน ให้มีความพร้อมรับมือเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติในพื้นที่

๕. แนวทางการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้กลไกชุมชนในการดำเนินการกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและขยายฐานการสร้างการรับรู้ – รู้เท่าทันภัยให้กับภาคประชาชนโดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management) การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management: CBDRM) เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการสาธารณภัยในระดับพื้นที่ เช่น

๕.๑ การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกรรมการชุมชน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน/คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) อาสาสมัคร และภาคประชาชนซึ่งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดให้ “ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา” เพื่อสร้างชุมชน/หมู่บ้านของตนให้มีศักยภาพการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย ทำให้สามารถลดผลกระทบความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และนำความรู้ดังกล่าวไปต่อยอดขยายผลสู่ประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านได้

๕.๒ การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ภัยช้างป่า) โดยดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้าใจกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกรรมการชุมชน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน/คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เครือข่ายประชาชนเผ่าละว้าช้างป่า อาสาสมัครและภาคประชาชนซึ่งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยช้างป่า เพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของเครือข่ายภาคประชาชนภายในชุมชน/หมู่บ้าน ซึ่งอยู่บนพื้นที่เสี่ยงภัยช้างป่าให้มีการเตรียมความพร้อมป้องกันภัย ภายในชุมชน/หมู่บ้านได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งลดความเสี่ยงและความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจากภัยช้างป่า

๕.๓ การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานในเขตเมือง โดยดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้แก่ประชาชน ผู้นำชุมชน และภาคีเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเมือง ซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยที่รุนแรงและสร้างความเสียหายในวงกว้างให้สามารถนำไปต่อยอดขยายผลสู่พื้นที่ของตน โดยใช้แนวคิด “การรู้รับ-ปรับตัว-ฟื้นเร็วทั่ว-อย่างยั่งยืน” หรือ Resilience เพื่อสร้างความเข้มแข็งและการเตรียมความพร้อม ป้องกัน และลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นรากฐานให้สังคมและประเทศมีความมั่นคงนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

๕.๔ การเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมป้องกันภัยในทุกมิติของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างความรู้และพัฒนาศักยภาพให้แก่เด็กและเยาวชนที่ได้กำหนดการสร้างองค์ความรู้ในแต่ละช่วงวัย เช่น

๕.๔.๑ เด็กเล็กก่อนวัยเรียน อายุ ๒ - ๖ ปี

การเสริมสร้างศักยภาพการรับรู้ - รู้เท่าทันในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีหนังสือภาพวาดการ์ตูนบันทึกปลอดภัย เจ็ดสหาย 1784 ซึ่งเป็นหนังสือภาพวาดการ์ตูนที่เน้นเฉพาะสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะเป็นช่วงวัยที่สามารถรับรู้ได้ดีในรูปแบบที่นำเสนอเป็นรูปภาพ และเพื่อเป็นการสร้างรากฐานให้แก่เด็ก โดยมีครูในโรงเรียนเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ อันเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านสาธารณภัยเพื่อเป็นการป้องกันและลดผลกระทบด้านสาธารณภัยให้แก่เด็กเล็กก่อนวัยเรียนต่อไปในอนาคต พร้อมทั้งปลูกฝังให้เด็กเล็กรู้เท่าทันภัย ลักษณะการเกิดภัย และการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยใกล้ตัวต่าง ๆ เช่น อุบัติภัยทางน้ำ ฟ้าผ่า อุทกภัย แผ่นดินไหว และสึนามิ เป็นต้น

๕.๔.๒ นักเรียนระดับประถมศึกษา อายุ ๗ - ๑๒ ปี

การสนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาด้านการจัดการสาธารณภัยในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเสริมสร้างศักยภาพให้มีความรู้และทักษะในการดูแลตนเองและเอาชีวิตรอดจากสาธารณภัย ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายกลุ่ม ได้แก่ เด็กและเยาวชนระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ และปีที่ ๔ - ๖ โดยสามารถศึกษาจากคู่มือการศึกษาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ และปีที่ ๔ - ๖ พร้อมฝึกอบรบให้แก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อไปขยายผลสู่ผู้เรียนในโรงเรียน (Train the Trainer) เกี่ยวกับสาธารณภัย ๑๑ ประเภท และวิธีการป้องกันตนเอง ประกอบด้วย อุทกภัย วาตภัย ดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหว สึนามิ ภัยแล้ง อัคคีภัย ไฟป่า และหมอกควัน ภัยหนาว สารเคมีและวัตถุอันตราย และอุบัติเหตุทางถนน

๕.๔.๓ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา อายุ ๑๓ - ๑๘ ปี

การเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หลักสูตรยุวอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (ยุว อปพร.) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างทักษะและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และปลูกฝังอุดมการณ์ “เมตตา กล้าหาญ” ให้กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย นักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุระหว่าง ๑๓ - ๑๘ ปี

/รวมทั้งครู.

รวมทั้งครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัย มีความตระหนักรู้เกี่ยวกับการรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติและสามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างปลอดภัย สอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานความปลอดภัยรอบด้านในสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๓ เป็นกรอบการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย ๓ เสาหลักของความปลอดภัย ดังนี้ เสาหลักที่ ๑ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น เสาหลักที่ ๒ การบริหารจัดการความปลอดภัยของสถานศึกษาและความต่อเนื่องทางการศึกษา และเสาหลักที่ ๓ การศึกษาการลดความเสี่ยงและการรู้รับปรับตัว

๖. การส่งเสริมให้ชุมชน/หมู่บ้านจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน

๖.๑ การจัดทำข้อมูลชุมชน/หมู่บ้านในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ปฏิทินภัย ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลทรัพยากร หน่วยงานติดต่อ แผนที่เสี่ยงภัย และข้อมูลกลุ่มเปราะบาง เป็นต้น

๖.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลความเสี่ยงในพื้นที่ โดยการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของภัย และสาเหตุการเกิดภัย ได้แก่ ปัจจัยความเสี่ยงจากภายนอก/ภายใน/วิธีแก้ไข รวมทั้งการคำนึงถึงข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ประกอบการตัดสินใจ

๖.๓ การกำหนดวิธีการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย โดยการจัดเวรเฝ้าระวัง และกำหนดระบบสื่อสารแจ้งเตือนภัยและสัญญาณที่ใช้ในการแจ้งเตือนภัยให้เป็นที่รับรู้ทั่วกันภายในชุมชน

๖.๔ แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อปฏิบัติการกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชน/หมู่บ้าน โดยมอบหมายผู้ที่ทำหน้าที่ ๕ ฝ่าย ดังนี้

๖.๔.๑ ฝ่ายอำนวยการ ทำหน้าที่ วางแผน สั่งการ จัดทำบัญชีชี้แจง ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ เช่น จิตอาสา ตำรวจ ทหาร อำเภอ จังหวัด และองค์การสาธารณกุศล แจ้งข่าวจากทางราชการสู่ประชาชนผ่านช่องทางต่าง ๆ การรายงานเหตุการณ์ให้ประชาชนทราบ รายงานเหตุการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ และภายหลังภัยพิบัติสิ้นสุดลง ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการซ่อมแซม ทำความสะอาด เก็บกวาดซากปรักหักพัง ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม

๖.๔.๒ ฝ่ายเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย ทำหน้าที่ ก่อนเกิดภัยพิบัติให้จัดหาองค์ความรู้ที่จำเป็นในการจัดการความเสี่ยงภัยในพื้นที่ เฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ แจ้งเตือนภัยให้กับประชาชน แจ้งแนวทางการปฏิบัติเพื่อการอพยพ ระดมทรัพยากร ทั้งกำลังคน งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์

๖.๔.๓ ฝ่ายค้นหาและกู้ภัย ทำหน้าที่ เตรียมความพร้อมอุปกรณ์ บุคลากร การฝึกซ้อม และระบบสื่อสารให้พร้อมปฏิบัติงาน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้ออกจากพื้นที่เสี่ยงด้วยความปลอดภัย ประชุมพยาบาลผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ เช่น ห้ามเลือด CPR ก่อนนำส่งโรงพยาบาล และอพยพผู้ประสบภัย ไปยังศูนย์พักพิงชั่วคราว จุดปลอดภัย หรือจุดอพยพ

๖.๔.๔ ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย ทำหน้าที่ สำรวจพื้นที่เสี่ยง จัดกำลังพล แบ่งหน้าที่ และเตรียมการสื่อสาร รวมถึงรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และอำนวยความสะดวกในการสัญจรขณะดำเนินการอพยพ

๖.๔.๕ ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ทำหน้าที่ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการจัดหาอาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เสื้อผ้า การรับบริจาคเครื่องอุปโภคบริโภค พร้อมทั้งสำรวจความเสียหาย ประสานความช่วยเหลือ และติดตามการฟื้นฟูหลังเกิดภัย

ทั้งนี้ ฝ่ายและอำนาจหน้าที่สามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสมของตามบริบทสาธารณภัยของในแต่ละพื้นที่ โดยให้ครอบคลุมภารกิจตั้งแต่ ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

๖.๕ จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อสร้างกรอบการบริหารจัดการสาธารณภัยที่มีแนวทางและทิศทางที่ชัดเจน โดยประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

๖.๕.๑ ความสอดคล้องของแผนแต่ละระดับ

๖.๕.๒ วัตถุประสงค์ของแผน

๖.๕.๓ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เช่น อาณาเขต จำนวนครัวเรือน ประชากร กลุ่มเปราะบาง

๖.๕.๔ ข้อมูลด้านสังคมและเศรษฐกิจ เช่น ศาสนสถาน โรงเรียน สถานพยาบาล

๖.๕.๕ สภาพปัญหาหรือความเสี่ยงด้านสาธารณภัยและความต้องการของชุมชน

๖.๕.๖ แผนที่ของชุมชน/หมู่บ้าน และพื้นที่เสี่ยง

๖.๕.๗ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชน/หมู่บ้าน

๖.๕.๘ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ตามวงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๖.๕.๙ การแก้ไขปัญหาและการจัดทำคำขอสนับสนุนงบประมาณ

๖.๖ การฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชน/หมู่บ้าน หรือจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในชุมชน/หมู่บ้าน

๖.๗ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และการสร้างการรับรู้ให้ประชาชน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย และการเตรียมความพร้อม ป้องกัน และลดผลกระทบจากสถานการณ์สาธารณภัย

๖.๘ การส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ประชาชน ชุมชน อาสาสมัคร ภาคเอกชน และภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๖.๙ ส่งเสริมและสร้างความตระหนักรู้ให้เด็กและเยาวชนในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน/หมู่บ้าน

๖.๑๐ มีการเตรียมความพร้อมทรัพยากรที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน/หมู่บ้าน ให้พร้อมรับมือกับสาธารณภัยอยู่เสมอ เช่น เครื่องมือ เครื่องจักร บุคลากร เป็นต้น

เอกสารประกอบแนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน
และประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. ร่างแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน/หมู่บ้าน



<https://shorturl.asia/SJ5or>

๒. ตัวอย่างโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย



<https://shorturl.asia/2W0Mc>

๓. ตัวอย่างโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ภัยช้างป่า)



<https://shorturl.asia/pkqwz>

๔. ตัวอย่างโครงการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานในเขตเมือง



<https://shorturl.asia/1OXN9>

๕. ตัวอย่างโครงการศูนย์เตรียมพร้อมป้องกันภัยประจำชุมชน/หมู่บ้าน



<https://shorturl.asia/xHCb๕>

๖. ตัวอย่างโครงการเพิ่มศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครเตือนภัย



<https://shorturl.asia/๗VovF>

๗. ตัวอย่างโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของเยาวชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หลักสูตร
ยุวอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (ยุว อปพร.)



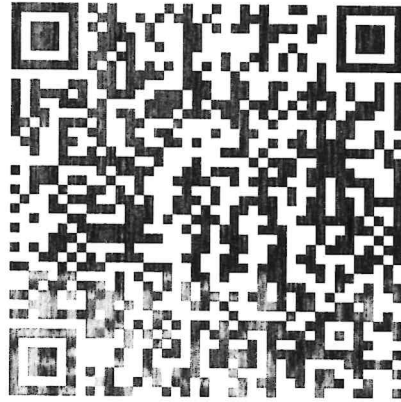
<https://shorturl.asia/IVRfs>

๘. ตัวอย่างโครงการสนับสนุนการจัดการศึกษา วิชาด้านการจัดการสาธารณภัยในสถานศึกษาสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น



<https://shorturl.asia/85YyF>

๙. ตัวอย่างโครงการเสริมสร้างศักยภาพการรับรู้-รู้เท่าทันในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่เด็กเล็กก่อนวัยเรียน



<https://shorturl.asia/v7Whq>



ตำรับตำรา

คู่มือสร้างความรู้ภัยพิบัติ รู้เท่าทันภัย

Disaster Literacy

